

etiku. Prvý spôsob je sofistický, t.j. zdokonalenie racionality verejnej diskusie a rozhodovania, druhý je sokratovský spôsob, t.j. štúdium moci, záujmov a ideológie. Tretí spôsob je platónsky, t.j. aplikácia etickej teórie v aplikovanej etike, a štvrtý spôsob je aristotelovský, t. j. reflektovanie ľudského étosu a interpretovanie skúsenosti.

V druhom okruhu problémov išlo najmä o praktické dôsledky, ktoré vyplývajú pre etickú výchovu z obratu k aplikovanej etike. Veľmi zaujímavé bolo vystúpenie profesora Prestona K. Coveya z Pittsburgu (USA), ktorý predviedol svoj vzdelávací program prostredníctvom interaktívneho videa. Interaktívne video umožňuje študentom medicíny priamo sa zúčastňovať na riešení morálnych aspektov určitého klinického prípadu, diskutovať o jednotlivých aspektoch s lekárom, ale aj s etikom a rozhodovať sa na základe podrobného zoznamenia sa s celým prípadom.

K úlohe etikov vo verejnej diskusii vystúpili profesor Philippe Lucas z Bordeaux (Francúzsko) a profesor Salvatore Privitera z Palerma (Taliansko), ktorí hovorili o skúsenostiach týkajúcich sa postavenia etikov v ich krajinách.

Veľmi bohatá bola aj diskusia podnietená charakterom jednotlivých problémov. Celá konferencia ukázala, že aplikovaná etika má svoje pevné miesto vo výskume a vo výučbe na západoeurópskych univerzitách, čo sa nedá celkom porovnať s našimi skúsenosťami. Ako jednoznačný záver z konferencie vyplynula požiadavka zvýraznenia úlohy a postavenia etikov vo verejných diskusiách v jednotlivých krajinách. Vychádza to zo snahy zabrániť technokratickým riešeniam vážnych spoločenských problémov a z nevyhnutnosti zakotvenia morálnych hľadísk pri riešení týchto problémov. Domnievam sa, že táto úloha je veľmi aktuálna aj v našich pomeroch, pretože etika je na okraji záujmu a spoločnosť sa stále viac ponára do morálnej krízy.

Vasil Gluchman

PROJEKT AIDE

Svoj tohtoročný študijný pobyt v BRD som využil okrem iného na oboznámenie sa s výskumným programom AIDE (Arbeitsstelle für Interdisziplinäre Deutschland- und Europafor schung am Institut für Politikwissenschaft der Westfälischen Wilhelms- Universität). Toto výskumné centrum založené v r. 1990 sa zaoberá najmä interdisciplinárnou teoretickou reflexiou a výskumom procesov spätých s historickou spoločenskou systémovou zmenou, prebiehajúcou v stredoeurópskom regióne od konca osemdesiatych rokov. Podľa programového zamerania stojí AIDE v tejto situácii spoločenskej zmeny pred úlohou ponúknuť v teoretickej rovine praktickej politike nové myšlienkové prístupy, východiská, varianty a modely riešení novovznikajúcich spoločenských problémov nemeckého a európskeho regiónu.

Okrem teoreticko-analytickej činnosti súdobých spoločenských procesov venuje AIDE zvláštnu pozornosť ich dokumentácii, organizácii vedeckých sympózií, kolokvií, okrúhlych stolov a vydávaniu vedeckých neperiodických publikácií radu Europa 2000, v ktorých zverejňuje dosiahnuté výskumné výsledky.

Medzi ďalšie aktivity AIDE je tiež možné zaradiť i "službu" v oblasti konkrétneho politického poradenstva pre oblasť verejnej správy a pod. Ťažiskové výskumné a pracovné okruhy AIDE sú tieto:

- politická kultúra v zjednotenom Nemecku (ťažiskový bod témy sa nachádza vo vzťahoch medzi politikou a kultúrou);

- európska integrácia (k podmienkam a možnostiam federatívne štruktúrovanej Európy). Medzi témy tohto výskumného okruhu patrí problematika spoločného európskeho domu a v rámci nej otázky regionizmu, decentralizmu, federatívne koncepcie Európy a pre Európu. Patrí sem tiež téma kultúrny vývoj v Európe – európska identita, mapujúca napätý vzťah medzi národnou a európskou identitou;

- kríza európskej racionality a jej dôsledky pre politiku (v spolupráci s projektom Tempus sa pripravuje vedecké podujatie na tému *Kríza moderny a alternatívne myslenie*);

- oblasť politického poradenstva;

- partnerský vzťah miest Münster a Mühlhausen (na základe partnerských vzťahov medzi dvoma mestami majú byť vedecky analyzované niektoré aspekty komunálnej politiky nemeckého zjednotenia).

V tejto súvislosti tiež nie je bez zaujímavosti, že AIDE pripravuje na jar 1993 celo-európsku vedeckú konferenciu na tému Federálna kvalita budúcej Európy. Treba dúfať, že počas plánovanej návštevy dr. K. Hahna, jedného z protagonistov AIDE, vo Filozofickom ústave SAV dôjde k nadviazaniu spolupráce medzi oboma pracoviskami.

Karol Kollár

SEMINÁR O FILOZOFICKÝCH PROBLÉMOCH TECHNIKY

V rámci osláv 40. výročia založenia VŠT v Košiciach sa pod patronátom Dekanátu EF TU konala v dňoch 14. – 16. 9. 1992 Šiesta vedecká konferencia EF v Košiciach. Jednu z jej sekcií tvoril i seminár z oblasti spoločenských vied s názvom *Technika, civilizácia, kultúra*. Nebol to seminár s úzkym tematickým zameraním a veľkou reflektoval situáciu na vysokých školách technických smerov vrátane lekárskejších fakúlt, kde sa postupne hľadá a formuje náplň vo filozofii a spoločenských vedách. Toto hľadanie bude nepochybne dlhším a namáhavým procesom, kým sa pre študentov techník vytvoria také materiály a kurzy, ktoré by ich vnútorne oslovili a podporili záujem o prehĺbenie humanitnej dimenzie vzdelania. Prevažnú časť tvorili príspevky s filozofickým zameraním, vystupovali tam však i kolegovia so sociologickou, psychologickou či historickou orientáciou. Napriek tomu, že sa organizátori seminára snažili maximálne využiť časový fond, v rozpätí dvoch dní sa ťažko mohli vyčerpať prediskutovať všetky zaujímavé príspevky. Väčšina z nich bola pohotovo publikovaná v zborníku prednášok s rovnakým názvom ako seminár, vydanom pobočkou SES pri EF TU Košice v rozsahu 127 strán, pripravenom hneď na začiatku stretnutia.

Nemožno tu podrobne analyzovať jednotlivé príspevky a vystúpenia. Spomeniem len niektoré, ktoré vyvolali záujem: úvaha M. Pálenčára k dejinám vzťahu vedy a techniky, morálne problémy medicíny od M. Nemčekovej (objava z LF UK v Martine), príspevok manželov Hruškových z TF STU v Trnave o technike, prírode a humánnych hodnotách, úvaha o postmodernej kultúre a technike od O. Bálegovej z FF PJŠ v Prešove, o zodpovednosti vo vede od I. Leškanina z EF TU v Košiciach, o technike ako súčasť civilizácie a kultúry od E. Dudu zo StF TU v Bratislave. Organizátorom z katedry spoločenských vied treba poďakovať za užitočné pracovné stretnutie.

Ján Letaši